

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 73 87
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:

Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/96/12.13.4/682	12 maart 1996

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 15/96)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst,

mr J.C.F. Knapp
Brigade-generaal

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/96/12.13.4/682 d.d. 12 maart 1996

AAN:

Ministerie van Algemene Zaken
t.a.v. Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED], d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HBMA
IFOR-cel
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 318 8004

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE

MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO

Afdeling Inlichtingen

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

15/96

(Afgesloten 121200A MRT 1996)

Conclusie/voorzicht

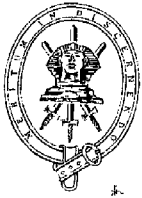
De Bosnische Serviërs blijven verdere integratie met de andere bevolkingsgroepen van Bosnië-Herzegovina afwijzen. Hun streven is nog steeds gericht op behoud van een door de Posavina-corridor verbonden gebied en op aansluiting daarvan bij "Joegoslavië". Dit alles zal op bezwaren van Bosnische zijde blijven stuiten.

De president van de Moslim-Kroatische Federatie Zubak heeft openlijk toegegeven dat de Bosnische Kroaten steun en instructies ontvangen vanuit Zagreb.

Het recente bezoek van de "Joegoslavische" minister van Buitenlandse Zaken aan Zagreb geeft aan dat beide landen geïnteresseerd blijven in normalisering van de onderlinge betrekkingen, maar dat daarvoor nog beletsels bestaan.

Bosnië-Herzegovina

De voormalige Bosnische premier Silajdzic heeft in een recent interview bevestigd dat hij een partij heeft opgericht met als doel deel te nemen aan de verkiezingen in Bosnië-Herzegovina. Deze partij zou een gematigde, en in ieder geval niet-nationalistische, politiek voorstaan en contact zoeken met oppositiebewegingen in Servië en Kroatië. Silajdzic stelde dat het voor een duurzame vrede van kardinaal belang is dat de huidige, nationalistische leiders in de verkiezingen een nederlaag lijden. Met deze uitspraken bevestigt Silajdzic eerdere speculaties dat hij beoogt de spreekbuis te worden van alle inwoners van Bosnië-Herzegovina die het extreme nationalisme verwerpen en voorstander zijn van etnische samenwerking. Zelfs blijkt uit zijn woorden dat hij hoopt een dergelijke opstelling ook in de buurlanden van Bosnië-Herzegovina te kunnen stimuleren. Silajdzic is vermoedelijk nog steeds de meest populaire politicus in Bosnië-Herzegovina. Desondanks is twijfelachtig of hij op korte termijn (de verkiezingen moeten uiterlijk in september 1996 worden gehouden) succes kan hebben. Hij moet immers een volledig nieuwe partij-organisatie opbouwen. Bovendien domineren de heersende, op nationalistische leest geschoeide partijen de Bosnische media. Ook het feit dat vele bewoners van Bosnië-Herzegovina de directe gevolgen van de oorlog hebben ervaren lijkt niet bevorderlijk voor inter-ethnische samenwerking.

De nieuw benoemde (Moslim-)burgemeesters van twee voorheen Servische voorsteden van Sarajevo, waar inmiddels het Bosnische gezag is hersteld (Ilijas en Ildza), hebben tegenover de EU-waarnemersmissie verklaard te streven naar deelname aan het stadsbestuur door Serviërs. Zij sloten daarbij echter (voormalige) leden van de SDS, de partij van de Bosnisch-Servische president Karadzic uit, omdat dit een "terroristische organisatie" zou zijn. De opstelling van de genoemde burgemeesters houdt verband met de betrokkenheid van de SDS en haar sympathisanten bij de belegering van Sarajevo. Desondanks staat de expliciete uitsluiting van alle SDS-leden op gespannen voet met eerdere beweringen van Bosnische zijde dat Serviërs die zich niet aan oorlogsmisdaden hebben schuldig gemaakt, niets te vrezen hebben van herstel van het Bosnische gezag. De uitspraken van de beide burgemeesters zal Servische participatie in het politieke leven zeker niet stimuleren.

De president van de Moslim-Kroatische Federatie (MKF), Zubak (Kroaat) heeft onlangs openlijk toegegeven dat de Bosnische Kroaten hun instructies ontvangen van de Kroatische regering in Zagreb. Hij stelde dat steun vanuit Kroatië voor de Bosnische Kroaten onontbeerlijk is omdat zij in aantal het kleinste Bosnische volk zijn. Volgens Zubak zou de steun vanuit Zagreb niet langer noodzakelijk zijn als de Kroaten in de MKF een gelijkberechtigde positie met de Bosnische Moslims zouden bereiken. Hoewel Zubak geacht wordt Kroaten én Moslims te vertegenwoordigen, heeft hij zich de afgelopen weken opgeworpen als vertegenwoordiger van eerstgenoemden. Hij heeft herhaaldelijk gepleit voor gelijkberechtiging van Kroaten en Moslims, omdat dezen anders de Kroaten zullen onderdrukken op grond van hun veel grotere aantal (44% tegen 17% van de vooroorlogse bevolking). Juist op grond van dit verschil in bevolkingsomvang, alsmede van de uiteenlopende politieke doelstellingen en de herhaaldelijke onderlinge conflicten is het echter onwaarschijnlijk dat de Moslims een gelijkberechtiging van de Bosnische Kroaten zouden accepteren. Door aan te dringen op gelijkberechtiging van de Kroaten, en niet op bijvoorbeeld bescherming van hun rechten, ondergraaft Zubak feitelijk de samenwerking in het kader van de MKF. Bovendien verschaft hij de Kroatische regering een rechtvaardiging om een rol te blijven spelen in de Bosnische politiek.

De Bosnisch-Servische minister voor Industrie en Energie, Skoko, heeft in een interview met het "Joegoslavische" persbureau Politika gesteld dat zijn regering met alle beschikbare middelen zal verhinderen dat er een geïntegreerde economie in Bosnië-Herzegovina tot stand zal komen. In dat kader zei hij dat hij voor de wederopbouw van de Bosnisch-Servische republiek (RS), naast de toegezegde internationale steunbedragen, overwoog buitenlandse bedrijven gunstige voorwaarden te bieden voor eventuele investeringen in de (wederopbouw van de) RS. Skoko merkte op dat de energiesystemen van de RS en die van "Joegoslavië" complementair zijn en dat de RS de energie-samenwerking met dat land wil intensiveren.

De opmerkingen van Skoko bevestigen eens te meer dat de Bosnische Serviërs een integratie met andere bevolkingsgroepen in Bosnië-Herzegovina blijven afwijzen en daarentegen volharden in hun streven naar aansluiting bij "Joegoslavië". Deze uitspraak kan echter ook niet los worden gezien van de rivaliteit tussen Karadzic en diens Servische rivaal en ambtgenoot Milosevic. Door intensivering van de betrekkingen met "Joegoslavië" te benadrukken, wil hij impliciet Milosevic verantwoordelijk stellen voor het uitblijven van vooruitgang bij deze integratie van de RS met "Joegoslavië". Daarbij bedient hij

[REDACTED]

zich deels van drogredeneringen, omdat de energiesystemen van alle genoemde gebieden zijn ontstaan ten tijde van de voormalige Joegoslavische Federatie en derhalve alle in hoge mate complementair zijn.

De burgemeester van de noord-Bosnische stad Brcko (Serviër) heeft gesteld dat de regering van de RS ernaar streeft Serviërs die zijn gevlucht uit Sarajevo te hervestigen in zijn gemeente. Daarentegen heeft de Bosnische president Izetbegovic IFOR aangedrongen de komst van Serviërs naar Brcko te verhinderen. In Dayton is bepaald dat over de toekomstige status van Brcko in juni a.s. internationale arbitrage zal plaatsvinden. De stad had vóór de oorlog een Moslim-meerderheid (44%, tegen 25% Kroaten en 21% Serviërs), maar is voor de Serviërs van strategisch belang. Als Brcko aan de Moslims zou worden toegewezen, zou de territoriale verbinding tussen de "Servische" gebieden in oost- en west-Bosnië (de zogenaamde Posavina-corridor) worden verbroken. Kennelijk hoopt de regering van de RS een zodanig groot aantal Serviërs in Brcko te hervestigen, dat zij bij de arbitrage aanspraak kan maken op de stad of, zelfs in geval van een formeel herstel van het Bosnische gezag, in die stad de dienst kunnen blijven uitmaken. Uit de oproep van Izetbegovic is op te maken dat de Bosnische regering de aanspraken op Brcko niet wil opgeven en actie van IFOR verwacht om een toestroom van Serviërs te voorkomen.

Kroatië

De bestuurlijke impasse in de Kroatische hoofdstad Zagreb duurt nog steeds voort. De oppositie, die sinds de verkiezingen van het afgelopen najaar de gemeenteraad van Zagreb domineert, heeft de vorige week door president Tudjman kandidaat voor de burgemeestersfunctie afgewezen. Daarmee zijn de mogelijkheden die de wet biedt, uitgeput. Ondanks de dominante positie van de oppositie wil Tudjman dat het bestuur in Zagreb onder controle blijft van de regeringspartij HDZ. Om die reden had hij gebruik gemaakt van zijn wettelijke recht twee oppositiekandidaten af te wijzen en vervolgens een lid van de HDZ voor te dragen. Nu de oppositie op haar beurt haar vertrouwen aan deze kandidaat onthouden heeft, lijken nieuwe verkiezingen in het district Zagreb onvermijdelijk. Vermoedelijk heeft Tudjman daar vooralsnog vrede mee, omdat de (door hem gedomineerde) Kroatische regering een waarnemend burgemeester mag benoemen. De tijd lijkt echter in het voordeel van de oppositie te werken, omdat er geen aanwijzingen zijn dat de populariteit van Tudjman en de HDZ sinds de vorige verkiezingen zijn toegenomen. De gebeurtenissen rond de benoeming van een burgemeester van Zagreb onderstrepen dat Tudjman wil voorkomen dat verdere democratisering in Kroatië ten koste zal gaan van de positie van de HDZ. De ontwikkelingen rond de burgemeesterspost van Zagreb kunnen ook negatieve gevolgen hebben voor Tudjman's streven om bij de presidentsverkiezingen later dit jaar te worden herkozen.

[REDACTED] melden onlangs in Osijek (oost-Kroatië, aan de grens met oost-Slavonië) te hebben waargenomen dat tientallen Kroatische militairen oefenden in het overschrijden van de rivier Drava. Omdat een deel van oost-Slavonië ten noorden van de Drava is gelegen, passen deze oefeningen naar alle waarschijnlijkheid in de voorbereidingen voor een eventueel Kroatisch gewapend optreden tegen dat gebied. Daarom bevestigt dit bericht eerdere indicaties dat de Kroatische strijdkrachten (HV) rekening blijven houden met mogelijke militaire acties tegen de Serviërs in oost-Slavonië. Dezen wijzen een vreedzaam herstel van het Kroatische gezag over dat gebied nog steeds

[REDACTED]

af. Overigens zal "Joegoslavië" dergelijke meldingen met enige zorg bezien, omdat oost-Slavonië door de rivier Donau is gescheiden van de "Joegoslavische" provincie Vojvodina. Hoewel de doelstelling van een eventuele Kroatische aanval op oost-Slavonië tot herovering van dat gebied beperkt zal blijven, kunnen Kroatische rivieroverschrijdende oefeningen tevens worden gezien als een indicatie dat de HV de mogelijkheid van operaties op "Joegoslavisch" grondgebied niet uitsluit, bijvoorbeeld in geval van directe militaire hulp vanuit dat land aan de Kroatische Serviërs.

Op 11 maart heeft de "Joegoslavische" minister van Buitenlandse Zaken Milutinovic een bezoek gebracht aan zijn Kroatische ambtgenoot Granic. Daarbij is volgens het officiële communiqué vooral gesproken over herstel van de telecommunicatieverbindingen en van de snelweg Belgrado-Zagreb. Kort vóór het bezoek van Milutinovic had de "Joegoslavische" vertegenwoordiger in Zagreb verklaard dat "Kroatië eindelijk heeft ingezien dat de normalisering van de bilaterale betrekkingen een langdurig proces zal zijn van kleine, concrete stappen". Granic had echter vooraf aangekondigd dat tijdens het bezoek van Milutinovic "de meeste obstakels voor normalisering uit de weg zullen worden geruimd". Het bezoek van Milutinovic geeft aan dat beide regeringen belang blijven hechten aan normalisering van hun betrekkingen. Tijdens de onderhandelingen in Dayton was zo'n normalisering reeds aangekondigd, maar in de praktijk blijken er nog steeds hindernissen moeten worden overwonnen. Naast de kwestie van de rechtsopvolging van de vroegere Joegoslavische Federatie, lopen ook over de politieke toekomst van oost-Slavonië en het schiereiland Prevlaka de meningen klaarblijkelijk nog steeds uiteen, al zijn er indicaties dat omtrent al deze kwesties sprake is van toenadering. Desondanks blijkt uit bovenvermelde verklaringen dat beide regeringen het tempo van de geboekte vooruitgang verschillend inschatten.